

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/116/102/94

KANDYDACI NA URZĄD PREZYDENTA – CZERWIEC '94

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Ostatnie wydarzenia na scenie politycznej - przedstawienie rządowego programu "Strategia dla Polski", krytyka koalicji rządzącej ze strony biskupów, dyskusja nad ratyfikacją konkordatu - odsunęły nieco w cień kwestie związane z przyszłorocznymi wyborami prezydenta. W projektach nowej konstytucji, złożonych w komisji konstytucyjnej, znajdują się propozycje określenia miejsca, roli i kompetencji głowy państwa. W czerwcowym sondażu¹ pytaliśmy badanych o ich opinie i wyobrażenia o prezydenturze. Kwestie te będą przedmiotem oddzielnego opracowania. W tym komunikacie przedstawiamy ostatnie notowania popularności głównych kandydatów na prezydenta RP. Wielkość społecznego poparcia dla pretendentów do tego stanowiska nie pozostanie zapewne bez wpływu na decyzje parlamentarzystów o konstytucyjnych zapisach uprawnień prezydenckich.

Od sześciu miesięcy na czele rankingu najbardziej popularnych kandydatów na prezydenta znajduje się Aleksander Kwaśniewski. W ciągu ostatniego miesiąca nieznacznie poprawił on swoje notowania. Największym poparciem lider SLD cieszy się wśród prywatnych przedsiębiorców, mieszkańców wielkich miast, pracowników umysłowych, badanych nie uczestniczących lub rzadko uczestniczących w praktykach religijnych, osób o poglądach lewicowych.

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (50) zrealizowano w dniach 17-20 czerwca '94 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=1197).

Tabela 1

w procentach

Kto z tej listy, Pana(i) zdaniem, byłby najlepszym kandydatem na prezydenta w następnych wyborach prezydenckich? Proszę wskazać jedno nazwisko.	I '94	III '94	V '94	VI '94
Leszek BALCEROWICZ	--	5	4	4
Włodzimierz CIMOSZEWICZ	3	5	3	3
Aleksander KWAŚNIEWSKI	17	17	16	19
Jacek KUROŃ	3	2	4	4
Tadeusz MAZOWIECKI	--	--	--	3
Leszek MOCZULSKI	5	4	3	4
Andrzej OLECHOWSKI	7	6	7	5
Józef OLEKSY	3	3	3	1
Waldemar PAWLAK	11	10	9	12
Zbigniew RELIGA	6	8	6	6
Krzysztof SKUBISZEWSKI	11	6	6	4
Adam STRZEMBOSZ	--	--	4	2
Hanna SUCHOCKA	7	5	2	3
Lech WAŁĘSA	9	5	6	8
Tadeusz ZIELIŃSKI	--	--	--	6
Nie wskazał(a) żadnego kandydata	16	17	25	16

Drugie miejsce, podobnie jak w poprzednich miesiącach, zajmuje premier Waldemar Pawlak. Największym poparciem cieszy się on oczywiście wśród mieszkańców wsi i rolników, ale również wśród badanych o najniższych dochodach. Trzeci w rankingu - Lech Wałęsa - powoli odzyskuje głosy, które utracił w marcu '94.

Żaden z cieszących się dużym społecznym zaufaniem polityków dawnej Unii Demokratycznej nie jest rozpatrywany przez znaczący odsetek badanych jako odpowiedni kandydat na prezydenta RP. Pozostali politycy utrzymują swój "stan posiadania" z maja (różnice 1-2-punktowe mieszczą się w granicach przypadku). Wprowadzony po raz pierwszy na listę Tadeusz Zieliński, wcześniej niejednokrotnie spontanicznie wymieniany przez respondentów jako ewentualny dobry kandydat spoza przedstawionej do oceny grupy, uzyskał poparcie 6% badanych.

Zapytaliśmy również respondentów, kogo gotowi byłiby poprzeć, gdyby okazało się, że ich kandydat nie będzie startował w wyborach. I w tym przypadku również najczęściej wskazań padło na Aleksandra Kwaśniewskiego (10%) i Waldemara Pawlaka (9%). Trzecie miejsce w rankingu preferencji drugiej kategorii zajął Tadeusz Zieliński (8%), co może świadczyć o możliwości poszerzenia w przyszłości jego elektoratu. Inni liczący się jeszcze w tej kategorii politycy to Andrzej Olechowski (7%), Zbigniew Religa (6%) oraz Krzysztof Skubiszewski (6%).

Przedmiotem naszego zainteresowania było również to, jak ankietowani postrzegają ostateczny wynik wyborów prezydenckich. Odpowiedzi na to pytanie umożliwiają poznanie klimatu społecznego, w jakim odbywa się rywalizacja pretendentów. W początkowym okresie kampanii wyborczej '90 Tadeusz Mazowiecki uzyskiwał wyraźnie większe deklarowane poparcie niż Lech Wałęsa. Jednak na pytanie, kto ostatecznie zwycięży w wyborach, dwukrotnie częściej wskazywano na osobę obecnego prezydenta.

Obecnie Aleksander Kwaśniewski nie tylko cieszy się największym poparciem, ale również wyraźnie najczęściej jemu przypisuje się największą szansę na objęcie prezydentury.

O zwycięstwie Aleksandra Kwaśniewskiego przekonanych jest 75% badanych aprobujących jego kandydaturę na prezydenta. Warto jednak zaznaczyć, że wśród respondentów, którzy twierdzą, że lider SLD zostanie prezydentem, tylko połowę stanowią jego zwolennicy. Częściej niż pozostali sądzą tak również ankietowani z wykształceniem wyższym, interesujący się polityką, rzadko uczestniczący w praktykach religijnych lub nie praktykujący, deklarujący poglądy lewicowe.

		CBOS
TEGO OCZYWIŚCIE NIKT NIE MOŻE WIEDZIEĆ NA PEWNO, ALE JAK PAN(I) PRZYPUSZCZA, KTO WYGRA ZBLIŻAJĄCE SIĘ WYBORY PREZYDENCKIE?		
Leszek BALCEROWICZ		1%
Włodzimierz CIMOSZEWICZ		2%
Aleksander KWAŚNIEWSKI		28%
Jacek KUROŃ		1%
Tadeusz MAZOWIECKI		2%
Leszek MOCZULSKI		1%
Andrzej OLECHOWSKI		2%
Józef OLEKSY		1%
Waldemar PAWLAK		7%
Zbigniew RELIGA		3%
Krzysztof SKUBISZEWSKI		1%
Adam STRZEMBOSZ		0%
Hanna SUCHOCKA		1%
Lech WAŁĘSA		15%
Tadeusz ZIELIŃSKI		2%
Inne odpowiedzi		3%
Trudno powiedzieć		30%

W rankingu najbardziej prawdopodobnych zwycięzców wyborów Aleksander Kwaśniewski ma niemal dwukrotną przewagę nad Lechem Wałęsą i czterokrotną nad Waldemarem Pawlakiem, nie wspominając już o dystansie dzielącym go od pozostałych kandydatów. Może to świadczyć o utrzymującym się stanie społecznych emocji, który doprowadził do zwycięstwa wyborczego SLD w ostatnich wyborach parlamentarnych. Warto jednak zwrócić uwagę na ocenę szans Lecha Wałęsy. Mimo że deklarowane dla niego poparcie nie jest zbyt duże i regularnie zmniejsza się społeczna aprobata jego działalności, jednak znaczący odsetek badanych widzi w

nim potencjalnego zwycięzcę. Oprócz samych zwolenników obecnego prezydenta (65%) częściej niż inni sądzą tak również zwolennicy cieszących się znacznym poparciem Zbigniewa Religi (20%) i Andrzeja Olechowskiego (17%). Osoby przekonane o ponownym zwycięstwie obecnego prezydenta nieco częściej możemy spotkać wśród badanych deklarujących poglądy prawicowe, biorących udział kilka razy w tygodniu w praktykach religijnych, robotników niewykwalifikowanych, mieszkańców wielkich miast.

★

★

★

Obecnych wyników notowań popularności potencjalnych kandydatów na prezydenta z całą pewnością nie można traktować jako przedwyborczej prognozy. Mogą one być jednak pomocne w odczytaniu społecznego klimatu wokół zbliżającej się dyskusji nad kształtem nowej konstytucji i zakresem uprawnień prezydenta.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Kto jest najlepszym kandydatem na prezydenta? (%)

	Aleksander Kwaśniewski	Andrzej Olechowski	Waldemar Pawlak	Zbigniew Religa	Lech Wałęsa	Pozostali kandydaci	Liczba osób
Ogółem	19	5	12	6	8	51	1197
Płeć							
Mężczyźni	20	6	13	6	9	47	544
Kobiety	18	5	11	6	7	54	653
Wiek							
do 24 lat	20	3	9	4	5	58	135
25-34	14	3	19	7	8	48	192
35-44	18	6	10	6	6	53	281
45-54	24	2	12	7	6	49	204
55-64	22	5	12	5	9	47	190
65 lat i więcej	15	11	8	5	12	49	194
Miejsce zamieszkania							
Wieś	15	5	21	5	9	46	472
Miasto do 20 tys.	18	6	10	7	3	56	153
od 21 do 100 tys.	22	6	4	7	9	52	222
101-500 tys.	19	3	5	8	7	58	186
501 tys.i więcej mieszk.	26	8	5	5	8	48	164
Region							
Północny	18	3	6	13	12	48	167
Zachodni	16	5	20	4	7	48	126
Środkowozachodni	25	7	11	5	7	46	182
Środkowy	22	7	14	5	3	49	213
Wschodni	13	8	20	8	6	45	113
Południowo-wschodni	11	4	12	5	11	57	193
Południowo-zachodni	22	4	5	3	9	57	203
Wykształcenie							
Podstawowe	16	5	16	5	9	49	473
Zasadnicze zawodowe	20	5	12	9	7	48	303
Średnie	22	6	7	5	7	53	342
Wyższe	15	6	1	7	5	66	80
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	15	7	3	6	3	67	58
Prac.umysł.niż.szczebla	25	9	8	5	4	50	105
Pracownicy fiz.- umysł.	27	3	9	5	2	54	58
Robotnicy wykwalifikowani	17	4	15	6	8	51	112
Robotnicy niewykwalifik.	21	3	13	9	7	47	66
Rolnicy	20	3	28	5	10	34	128
Prywatni przedsiębiorcy	31	4	5	5	6	50	35
Bierni zawodowo							
Renciści i emeryci	17	7	10	7	11	47	394
Uczniowie i studenci	18	5	8	2	5	61	50
Bezrobotni	14	2	9	11	8	56	107
Gospodynie domowe i inni	13	5	8	1	5	68	82
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 750 tys.zł	12	1	20	8	11	48	191
750 tys. - 1249 tys.	16	4	16	7	7	51	280
1250 tys. - 1749 tys.	18	6	12	7	8	49	212
1750 tys. - 2249 tys.	22	9	7	5	12	45	194
2250 tys. i powyżej	24	6	5	5	5	55	286
Ocena własnych war. mater.							
Złe	15	5	10	7	9	54	506
Średnie	20	6	15	6	7	47	532
Dobre	26	3	6	4	9	52	158
Zainteresowanie polityką							
Duże	16	9	1	5	9	59	93
Średnie	23	6	8	6	8	48	509
Małe lub żadne	15	4	16	6	7	51	594
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	8	6	2	10	12	62	76
Raz w tygodniu	16	5	13	6	8	52	719
Kilka razy w roku	25	5	13	4	6	47	309
W ogóle nie uczestniczy	27	9	7	7	7	42	92
Poglądy polityczne							
Lewica	41	5	15	3	2	34	257
Centrum	17	5	13	7	5	53	343
Prawica	7	9	6	6	21	51	233
Trudno powiedzieć	12	3	11	7	6	60	362

Tabela 2. Jak Pan(i) przypuszcza, kto wygra zbliżające się wybory prezydenckie?
(%)

	Aleksander Kwaśniewski	Lech Wałęsa	Inne odpowiedzi	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	28	15	28	29	1197
Płeć					
Mężczyźni	30	15	32	23	544
Kobiety	26	14	25	35	653
Wiek					
do 24 lat	23	15	26	36	135
25-34	24	15	31	30	192
35-44	32	14	28	27	281
45-54	32	13	31	24	204
55-64	31	14	30	26	190
65 lat i więcej	23	17	21	39	194
Miejsce zamieszkania					
Wieś	23	12	27	38	472
Miasto do 20 tys.	26	13	28	33	153
od 21 do 100 tys.	36	14	29	21	222
101-500 tys.	28	19	26	28	186
501 tys. i więcej mieszk.	33	20	32	15	164
Region					
Północny	22	14	30	34	167
Zachodni	30	14	35	20	126
Środkowo-zachodni	36	15	24	25	182
Środkowy	34	10	25	31	213
Wschodni	20	12	41	28	113
Południowo-wschodni	23	15	28	34	193
Południowo-zachodni	26	21	22	31	203
Wykształcenie					
Podstawowe	21	13	27	39	473
Zasadnicze zawodowe	29	15	30	25	303
Średnie	34	16	27	24	342
Wyższe	42	13	32	14	80
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	39	17	30	14	58
Prac. umysł. niż. szczebla	36	7	35	22	105
Pracownicy fiz.- umysł.	33	15	37	16	58
Robotnicy wykwalifikowani	25	14	33	28	112
Robotnicy niewykwalifik.	22	20	25	32	66
Rolnicy	26	13	29	33	128
Prywatni przedsiębiorcy	19	18	40	23	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	28	16	26	30	394
Uczniowie i studenci	21	16	15	48	50
Bezrobotni	35	10	24	31	107
Gospodynie domowe i inni	18	19	22	42	82
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 750 tys. zł	25	16	24	35	191
750 tys. - 1249 tys.	26	10	31	34	280
1250 tys. - 1749 tys.	22	14	30	35	212
1750 tys. - 2249 tys.	30	20	24	26	194
2250 tys. i powyżej	36	16	29	19	286
Ocena własnych war. mater.					
Złe	28	12	28	31	506
Średnie	27	15	28	30	532
Dobre	32	19	26	23	158
Zainteresowanie polityką					
Duże	44	13	31	11	93
Średnie	32	14	31	22	509
Małe lub żadne	22	15	25	38	594
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	13	22	27	39	76
Raz w tygodniu	25	16	29	31	719
Kilka razy w roku	36	12	28	25	309
W ogóle nie uczestniczy	41	11	25	23	92
Poglądy polityczne					
Lewica	50	6	28	17	257
Centrum	30	14	31	25	343
Prawica	20	25	33	22	233
Trudno powiedzieć	16	15	22	48	362